

Sygn. akt II UK 417/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 września 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk (przewodniczący)

SSN Krzysztof Rączka

SSN Romualda Spyt (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku A. F.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W.
o zasiłek chorobowy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 19 września 2017 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczyni
od wyroku Sądu Okręgowego w W.
z dnia 16 marca 2016 r., sygn. akt XIII Ua (...),

oddala skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Decyzjami z dnia 20 marca 2015 r., z dnia 25 marca 2015r., z dnia 31 marca 2015 r. oraz z dnia 9 kwietnia 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W., powołując się na przepisy ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz. U. z 2017 r., poz. 1368), odmówił A. F. prawa do zasiłku

chorobowego za okres od 9 stycznia 2015 r. do 5 marca 2015 r., od 6 marca 2015 r. do 13 marca 2015 r., od 14 marca 2015 r. do 21 marca 2015 r. oraz od 22 marca 2015 r. do 29 marca 2015 r. W decyzjach tych wskazano, że wnioskodawczyni nie podlega dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od 7 stycznia 2015 r., gdyż za styczeń 2015 r. nie została opłacona należna składka na to ubezpieczenie w ustawowym terminie.

Wyrokiem z dnia 10 września 2015 r. Sąd Rejonowy w W. zmienił zaskarżone decyzje, przyznając odwołującej A. F. prawo do zasiłku chorobowego za okres od dnia 9 stycznia 2015 r. do dnia 29 marca 2015 r.

Sąd Rejonowy ustalił, że prowadząca działalność gospodarczą A. F. podlega dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od 1 listopada 2014 r. W okresach przypadających od 9 stycznia 2015 r. do 29 marca 2015 r. odwołująca się była niezdolna do pracy z powodu choroby.

W dniu 10 lutego 2015 r. o godz. 23:11 A. F. wprowadziła za pośrednictwem bankowości internetowej (...) Bank Polska S.A. z siedzibą w K. zlecenie przelewu do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych kwoty 65,41 zł. Przelew został zrealizowany dnia następnego.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że zgodnie z art. 14 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 963 ze zm.; dalej ustawa systemowa), dobrowolne ubezpieczenie chorobowe ustaje od pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego, za który nie opłacono w terminie składki należnej na to ubezpieczenie. Stosownie do treści art. 47 ust. 1 pkt 1 ustawy systemowej, płatnik składek przesyła w tym samym terminie deklarację rozliczeniową, imienne raporty miesięczne oraz opłaca składki za dany miesiąc, nie później niż do 10 dnia następnego miesiąca dla osób fizycznych, opłacających składkę wyłącznie za siebie. Za termin dokonania zapłaty składki uważa się w obrocie bezgotówkowym - dzień obciążenia rachunku bankowego ubezpieczonego lub rachunku ubezpieczonego w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej lub rachunku płatniczego ubezpieczonego w instytucji płatniczej na podstawie polecenia przelewu (art. 60 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa, jednolity tekst: Dz. U. z 2017 r., poz. 201-stosowany odpowiednio na podstawie art. 31 ustawy systemowej).

Zdaniem Sądu pierwszej instancji, A. F., zlecając w dniu 10 lutego 2015 r. o godz. 23:11 bankowi realizację przelewu kwoty 65,41 zł na rachunek organu rentowego, dotrzymała ustawowego terminu zapłaty składki na ubezpieczenie chorobowe za styczeń 2015 r. Sąd uznał, że zlecenie przelewu związane jest z obciążeniem rachunku bankowego, w związku z czym przed upływem 10 lutego 2015 r., tj. ostatniego dnia przewidzianego przez art. 47 ust. 1 pkt 1 ustawy systemowej dla opłaty składki ubezpieczenia chorobowego za styczeń 2015 r., nastąpiło obciążenie rachunku bankowego. Tym samym zapłata składki na ubezpieczenie chorobowe nastąpiła w dniu 10 lutego 2015 r. i odwołująca się opłaciła składkę na ubezpieczenie chorobowe za styczeń 2015 r. w wymaganym terminie. Niezdolność do pracy odwołującej się powstała zatem w trakcie podlegania przez nią ubezpieczeniu chorobowemu i dlatego odmowa przyznania ubezpieczonej prawa do zasiłku chorobowego za okres od dnia 9 stycznia 2015 r. do dnia 29 marca 2015 r. była bezpodstawna.

Sąd Okręgowy w W., w wyniku apelacji organu rentowego, wyrokiem z dnia 16 marca 2016 r. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddalił odwołania.

Sąd wskazał, że zgodnie z art. 63c ustawy za dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (jednolity tekst: Dz. U. z 2016 r., poz. 1988 ze zm.), polecenie przelewu stanowi udzieloną bankowi dyspozycję dłużnika obciążenia jego rachunku określoną kwotą i uznania tą kwotą rachunku wierzyciela. Bank wykonuje dyspozycję dłużnika w sposób przewidziany w umowie rachunku bankowego.

W niniejszej sprawie bezsporne było, że A. F. składkę na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe za styczeń 2015 r. opłaciła w dniu 10 lutego 2015 r. o godz. 23:11 za pomocą systemu bankowości internetowej, zlecając bankowi dokonanie na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przelewu kwoty 65,41 zł. Nie ulega też wątpliwości, że powyższy przelew został zrealizowany przez bank dopiero dnia następnego, w związku z czym składka wpłynęła na rachunek organu rentowego następnego dnia, tj. 11 lutego 2015 r.

Z prowadzącego rachunek bankowy pisma (...) Bank Polska S.A. z dnia 2 kwietnia 2015 r. wynika, że stosownie do regulaminu tego Banku, przelewy wprowadzane w dni robocze po godzinie granicznej oraz w dni wolne od pracy, traktowane są przez system jako przelewy odroczone z datą realizacji w

najbliższym dniu roboczym. Godziną graniczną dla przelewów dokonywanych na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jest godzina 18:00. W tych okolicznościach polecenie przelewu dokonane w dniu 10 lutego 2015 r. o godz. 23:11, a więc po godzinie granicznej oznaczało, że przelew zostanie zrealizowany w dniu 11 lutego 2015 r. Składka na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe nie została zatem opłacona w ustawowym terminie. Obciążenie konta przy pierwszej sesji dnia następnego powodowało niedotrzymanie terminu.

W konsekwencji powyższe okoliczności nie pozwalają na przyznanie odwołującej się prawa do zasiłku chorobowego za okres od dnia 9 stycznia 2015 r. do dnia 29 marca 2015 r.

Odwołująca się zaskarżyła ten wyrok skargą kasacyjną w całości, zarzucając mu naruszenie prawa materialnego tj.: art. 14 ust. 2 pkt 2 ustawy systemowej, przez jego zastosowanie i przyjęcie, że ubezpieczenie chorobowe ustało, podczas gdy składka na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe opłacona została przez odwołującą się w terminie wynikającym z art. 47 ust. 1 pkt 1 ustawy systemowej, tj. w dniu 10 lutego 2015 r.; art. 6 ust. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, przez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na niezastosowaniu tego przepisu i w konsekwencji nieprzyznanie odwołującej się prawa do zasiłku chorobowego; art. 63c ustawy - Prawo bankowe, przez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na zastosowaniu tego przepisu do ustalenia, kiedy została dokonana zapłata składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe za styczeń 2015 r. w sytuacji, gdy termin i forma zapłaty składki na to ubezpieczenie określony został w art. 60 § 1 pkt 2 ustawy - Ordynacja podatkowa; art. 60 § 1 pkt 2 ustawy - Ordynacja podatkowa, przez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że terminem dokonania zapłaty składki za dobrowolne ubezpieczenie chorobowe jest dzień wpłynięcia składki na rachunek organu, a nie dzień obciążenia rachunku bankowego ubezpieczonego w sytuacji, gdy z tego przepisu wynika, że dniem zapłaty jest dzień obciążenia rachunku bankowego ubezpieczonego, a tym samym błędne określenie terminu opłacenia składki.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 31 ustawy systemowej w związku z art. 59 § 1 pkt 1 i art. 60 § 1 pkt 2 ustawy - Ordynacja podatkowa, w przypadku rozliczeń bezgotówkowych dniem zapłaty składki jest dzień obciążenia rachunku bankowego na podstawie polecenia przelewu. Jako dzień obciążenia rachunku bankowego należy rozumieć dzień, w którym rachunek bankowy został pomniejszony o kwotę składki. Nie jest zatem tym dniem dzień zlecenia bankowi dokonania tej operacji ani też dzień, kiedy pieniądze trafią na rachunek organu rentowego. Z kolei w myśl art. 63c ustawy - Prawo bankowe, polecenie przelewu stanowi udzieloną bankowi dyspozycję dłużnika obciążenia jego rachunku określoną kwotą i uznania tą kwotą rachunku wierzyciela. Bank wykonuje dyspozycję dłużnika w sposób przewidziany w umowie rachunku bankowego. Zatem dla ustalenia daty zapłaty składki znaczenie ma data obciążenia rachunku (data, w której rachunek bankowy został pomniejszony o kwotę składki), a nie data wystawienia polecenia, jak również nie data zwiększenia kwoty na rachunku wierzyciela (Zakładu Ubezpieczeń Społecznych).

Skarżąca mylnie utożsamia wystawienie przez dłużnika bankowi polecenia przelewu (dyspozycji) z obciążeniem jego rachunku. Są to dwa różne zdarzenia, które nie muszą pokrywać się czasowo (datą) i zależy to od treści umowy rachunku bankowego. W szczególności ma to miejsce wtedy, gdy ustalono godzinę graniczną, po której przelewy zlecane w dni robocze, traktowane są przez system jako przelewy odroczone z datą realizacji w najbliższym dniu roboczym, podobnie jak przelewy zlecane w dni wolne od pracy – tak jak ma to miejsce w Banku obsługującym odwołującą się.

Podkreślić przy tym należy, że dla oceny prawnej niniejszej sprawy nieprzydatne jest orzecznictwo dotyczące daty uiszczenia opłaty sądowej w formie przelewu bankowego (np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 24 czerwca 2015 r., II CZ 29/15, LEX nr 1751288; z dnia 21 listopada 2013 r., III CZ 50/13, LEX nr 1422034; z dnia 30 listopada 2000 r., I CZ 111/00, LEX nr 51338 z dnia 27 stycznia 1969 r., I PZ 76/68, LEX nr 893; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 1983 r., III PZP 47/83, LEX nr 2960), które bazuje na przepisach wykonawczych dotyczących sposobu uiszczania opłat sądowych w sprawach cywilnych niezawierających precyzyjnego określenia daty wniesienia opłaty

sądowej w formie bezgotówkowej, a więc inaczej niż ma to miejsce w przypadku zapłaty podatku (składki), zgodnie z art. 60 § 1 pkt 2 ustawy - Ordynacja podatkowa.

W rezultacie wszystkie zarzuty skargi kasacyjnej, których założeniem jest, że data polecenia przelewu (10 lutego 2015 r.), która nie zbiega się z datą obciążenia rachunku odwołującej się (co nastąpiło 11 lutego 2015 r.), nie mają usprawiedliwionej podstawy.

Dodać jedynie można, że ustawa systemowa przewiduje możliwość wyrażenia zgody na opłacenie składki na dobrowolne ubezpieczenie społeczne po terminie (art. 14 ust. 2 pkt 2) i nie oznacza to przyznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych niczym nieskrępowanego uznania w uwzględnieniu lub nieuwzględnieniu wniosku o wyrażenie zgody. Przyznana kompetencja winna być wykonywana według sprawdzalnych, sprawiedliwych kryteriów. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wyposażony w uprawnienie wyrażania zgody na opłacenie składki po terminie winien ujawnić, jakimi przesłankami kierował się odmawiając jej, a jego decyzja podlega merytorycznej ocenie sądu (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia 2007 r., I UZP 6/06; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2007 r., II UK 65/07; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 2012 r., II UK 90/12). Mimo że przesłanki wyrażenia przez organ rentowy zgody na opłacenie składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe po terminie nie zostały określone przez ustawodawcę, jednak oczywiste jest, iż stanowią jej okoliczności związane z przebiegiem samego ubezpieczenia i przyczynami uchybienia owego terminu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 sierpnia 2015 r., III UK 233/14, LEX nr 1784526).

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł jak w sentencji.

r.g.